

NOTULEN VAN DE CONFERENTIE GEHOUDEN TE POEPOEPI(GAMLAHA) VAN DE 18de tot de 26 juni 1907

OPENING DER VERGADERING

Ter vergadering zijn aanwezig de brs. van Baarda, Metz, Maan, Voorham, Ellen, Lasschuit, van Essen en Fortgens.

De vergadering wordt door de voorzitter, br. van Baarda met gebed geopend. Hij heet de brs. hartelijk welkom en spreekt de wens uit, dat de verschillende onderlinge besprekingen aangaande het werk der Zending mogen leiden tot versterking van de band der liefde en eensgezindheid onder de brs. en tot uitbreiding van Gods Koninkrijk in dit land. De nieuw toetgetreden leden der Conferentie worden inzonderheid welkom geheten in de broederkring, terijl bij monde van de voorzitter de vergadering haar dank uitsprekt aan het Hoofdbestuur dat door de zending van vier nieuwe krachten aan de vurige wensen van de Conferentie is tegemoet gekomen.

Daarna wordt de agenda vastgesteld:

VOORLEZING VAN HET REGLEMENT

Het reglement van de kring der zendelingen wordt voorgelezen door de secretaris. Een voorstel tot wijziging of aanvulling wordt door geen der broeders voorgedragen.

VOORLEZING NOTULEN

De notulen van de vorige vergadering worden voorgelezen en daaruit worden nog de volgende onderwerpen ter tafel gebracht en besproken:

a.

Naar aanleiding van het onderwerp: "Landbouw en Zending", reeds ten vorige jare uitvoerig besproken, wordt door de conferentie herinnerd aan het opstel van br. Hueting dienaangaande, hetwelk onlangs in enigszins gewijzigde vorm verscheen in de mededelingen. De conferentie wenst uit te spreken dat zij het gevoelen niet kan delen van de steller ten aanzien van de door hem gevraagde lening, waarvoor zij zich niet aansprakelijk stelt en wel om reden, dat voornamelijk de uitvoering van de door br. Hueting voorgestelde plannen geheel afstuit op het grote conservatisme van de bevolking, welke daartoe langzamerhand moet worden voorbereid. De pogingen van de Civiel Gezaghebber in deze richting leidde tot een fiasco, voornamelijk omdat de bevolking nog niet rijp is voor al het streven op economisch gebied, vandaar dat de conferentie het zou betreuren indien de gemeenten in het Vaderland de indruk kregen als zouden deze onderneming een winstgevende zaak zijn, zoals door de schrijver wordt voorgesteld. Dit neemt niet weg, dat dit onderwerp de volle sympathie heeft van de conferentie die door haar persoonlijke invloed zal trachten de uitvoering dezer plannen voor te bereiden. Maar zij wil niet forceren, integendeel wil zij trachten te bewerken, dat de volksontwikkeling zo geleidelijk mogelijk plaats heeft en daarom gelooft zij, dat bij de huidige stand van zaken deze niet onbelangrijke geldlening een gewaagde onderneming is.

HANDWERKSCHOOL

b.

Naar aanleiding van de handwerkschool wordt door der secretaris medegedeeld, dat de lang verwachte timmerschool enige maanden geleden tot stand is gekomen. In zijn jaarverslag zal daartoe uitvoeriger mededelingen gedaan worden. De brs. betuigen hun blijdschap over de tot stand koming dezer school.

SPAARBANK

c.

Met de pogingen tot oprichting van een spaarbank is br. van Baarda in zo verre geslaagd dat er te Duma 7 inleggers zijn met een spaarsom van plm. Fl. 140.-

VESTIGING NIEUWE BROEDERS

In de werkkring van br. Lasschuit is een kleine wijziging gekomen, n.l. dat de gemeenten Njauloko en Dodaga wederom gevoegd zijn bij het ressort van br. Ellen, om reden, dat genoemde gemeenten dichter gelegen zijn bij Poepoeti en te ver verwijderd zijn van Pasir-Poetih.

BRIEVEN VAN HET HOOFDBESTUUR

Voorgelezen wordt de brief van het Hoofdbestuur d.d. 27 aug.1906.

Onderhoud woningen en kerken.

De conferentie gevoelt ten zeerste de bezwaren van het H.B. ten aanzien van deze zaak, waarin zij zelf nog niet het juiste inzicht heeft. Zij is er van overtuigd, dat er geen andere weg is om de gemeenten in zelfstandige banen te leiden, dan alle mogelijke steun van de zijde der Zending aan haar te onthouden. Maar de conferentie is ook overtuigd dat de weinige capaciteit der bevolking niet gedooft om de totale kosten van gemeentegebouwen te dragen. Tevens erkent zij, dat van de beginne aan wel eens wat toegevendheid gebruikt is, misschien ook al om de bevolking niet te veel af te schrikken bij de overgang. De eerste tijd, toen zij aangegepen was door de drang om christen te worden, was zij in de van haar eerste liefde en bouwde met lust de eerste primitieve gemeentegebouwtjes.

Maar die liefde in nu vrijwel bekoeld en de eerste gebouwtjes zijn verbruikt. Nu moet er hier en daar, ja bijna in alle gemeenten enige dwang worden uitgeoefend om zelfs met tegemoetkoming betere gebouwen te doen verrijzen. Wat het einde hiervan moet worden kan de conferentie niet voorzien, maar zeker is, dat voor het ogenblik de gemeenten het zelf niet geheel en al willen of kunnen doen. Dat moet hen geleerd worden door persoonlijke invloed van de zending. Het ten vorige jaren goedgekeurde voorstel van br. Hueting tot verkrijging van renteloze voorschotten, geldt alleen voor de afdeling Tobelo en kan bij nader inzien niet doorgevoerd worden, omdat het door hem te verkrijgen voorschotfonds niet toereikend kan zijn voor alle gemeenten op Halmahera; ten tweede omdat aan de afbetaling door de gemeenten niet zal worden voldaan aangezien de opbrengst van de collecten uiterst minium zijn. Wellicht dat dit plan voor de toekomst kans van slagen heeft wanneer onze gemeenten geleerd is de "zegen van het geven", maar voor heden blijft er maar een weg open en wel deze: dat onzerzijds tegemoetkoming zo gering mogelijk zij en niet worde gegeven daar, waar de gemeente reeds zover ontwikkeld is, dat zij de bouw geheel voor haar rekening kan nemen. Derhalve verklaart de conferentie, dat zij bezwaar gevoelt om zich verantwoordelijk te stellen voor genoemd voorschotfonds.

ZENDINGSCONSUL

Een schrijven des Bestuurs van bovengenoemde datum stelt, dat de Heer C.W.Th van Boetzelaer tot zendingsconsul te Batavia is aangesteld, dit wordt met blijdschap vernomen. Voorts een brief van 17 jan.1907 meldende de komst van br. Maan, voor kennisgeving aangenomen.

VERZOEK BR HOEKENDUK

Een begeleidend schrijven van het Bestuur vraagt advies aangaande een plan van Hoekendijk, zending te Garoot, over de reorganisatie van de "Bentara Hindia", welk blad door een commissie van de Zend. Conferentie onlangs gehouden te Batavia, zal gevormd worden tot een evangelisatieblad en waarvoor hij de steun van de U.Z.V. inroep om een subsidie en clichés beschikbaar te stellen. De conferentie acht het wenselijk haar advies voorlopig op te schorten, aangezien zij twijfelt of de redactie van genoemd Maleis blad wel in goede handen is, bovendien is het haar niet bekend of het blad geschikt is voor het doel, wat zij zelf aan een goed evangelisatieblad stelt. Zij zal derhalve eerst proefexemplaren vragen en voorts de beslissing nemen van subsidie.

ALGEMEEN PENNINGMEESTER

Tenslotte geeft br. van Baarda kennis van een door hem ontvangen schrijven, waarin het Bestuur aandringt, dat hij algemeen penningmeester blijft. Aangenomen voor kennisgeving.

INGEKOMEN STUKKEN

Voorgelezen wordt een brief van de zendelingenconferentie te Windessie d.d. 17 april 1907, behelzende de mededeling dat de brs. van Nieuw Guinea een verzoek hebben ingezonden bij het Bestuur om bij het vaststellen van een weduwpensioen geen rekening te willen houden met uitkeringen, welke de weduwe eventueel van ander zijden mochten ontvangen. Aan de brs. daar zal instemming betuigd worden en aan hen worden medegedeeld, dat ook onzerzijds pogingen zullen aangewend worden in deze richting.

BRIEF VAN DE GOEROES TE BOELI

Ingekomen een verzoek van de goeroes uit Boeli om traktementsverhoging met bijgaande rekening van verbruik per dag ten bedrage van fl. 0,81, welke specificatie naar het oordeel der conferentie als gewoonlijk zeer overdreven en een beslist foutieve opgave is. Verder hierover onder punt 7.

BRIEF GOEROES TOBELO

Brief van de goeroes te Tobelo, behelzende een verzoek tot oprichting van een school voor hun kinderen. Onder punt 7.

GESCHENKENGGOEDEREN

Br. Fortgens brengt ter tafel de vraag, of er ook mogelijkheid op is, dat er een weg gevonden worde ter vermindering van de jaarlijkse uitgaven voor Kerst en Koninginnedag. De vermeerdering van het aantal schoolkinderen in het afgelopen jaar had tengevolge dat de uitgaven de raming verre overtroffen. Dit kan op de duur niet zo blijven doorgaan, daar reeds dit jaar wederom een vermeerdering van de kinderen te wachten is van de districten More, Dorume, Dodinga en Weda. De Conferentie dit onderwerp besprekende gelooft niet, dat een poging moet aangewend worden bij kringen of kransjes in het Vaderland, want wat door een kranse of kringen te dezen opzichte wordt verricht, wordt anderzijds weder aan de Vereniging onthouden.

De conferentie meent geen andere weg te kunnen inslaan dan deze: dat er een vermindering kome in de kwantiteit der geschenken en wel, dat in plaats van een kabaja en sarong alleen eerstgenoemd kledingstuk verstrekt wordt en ook voor de jongens de kledingstukken van 2 op

I gebracht wordt. Door minder kledingstukken van iets betere kwaliteit te verstrekken, zal de uitgave hiervoor tot op de helft verminderd worden.

Het Koninginnefeest blijve onveranderd, terwijl de brs. zoveel mogelijk de zuinigheid betrachten en de uitgave hiervoor tot een minimum trachten terug te brengen, dewijl de feesten en de geschenken niet voor volwassenen, maar de kinderen gegeven worden. De brs. zorgen, dat in januari van elk jaar een opgave van het aantal schoolkinderen in hun ressort ingezonden worde bij de zending van Tobelo, die dan zorg zal dragen voor de bestelling van de goederen, aangezien dit de goedkoopste weg is. Komt eenmaal de Zendingstoko tot stand, dan kan elk der brs, daar voor zichzelf bestellen.

Br. Fortgens stelt voor deze nieuwe regeling nog dit jaar in werking te stellen, opdat niet br. Hueting bij zijn terugkomst voor moeilijkheden kome te staan, welke hiervan ongetwijfeld het gevolg zullen zijn. Conform wordt besloten.

LEERMIDDELEN EN SCHOOLSUBSIDIE

Hetgeen boven besproken werd betreffende de geschenkgoederen kan ook gelden voor de leermiddelen. De som daar voor jaarlijks uitgetrokken op de raming van Tobelo is nu reeds niet toereikend meer voor Tobelo en Kau, en als straks de andere districten daar nog bijkomen, is er geen sprake van dat deze toereikend is. Besloten wordt, dat voortaan elk ressort voor zichzelf bestelle, omdat de leermiddelen kostloos (vrachtvrij) te betrekken zijn van het Depot van Leermiddelen te Batavia en het adres van schoolartikelen bij C. van der Roest te Menado goedkoper is dan wanneer men dit uit Holland laat komen.

De brs. van Baarda, Fortgens en Ellen ontvingen brieven van het bestuur over de door het Gouvernement verstrekte subsidie aan de scholen.

Tot nog toe heerste onder de bbrs de foutieve mening, dat van de werkelijke uitgaven de subsidie door het Bestuur wordt afgetrokken. Aanleiding daartoe gaf de begroting van br. H. voor 1906, waarop de subsidiegelden niet in vermindering zijn gebracht alsmede, dat op de door het Bestuur goedgekeurde ramingen der goeroes. Br. Fortgens, die bij overname van Tobelo voor het eerst gesubsidieerde scholen onder zich kreeg, is niet ingelicht geworden over deze zaak, welke het bestuur in genoemd schrijven duidelijk uiteenzet. De brs. zijn het H.B. ten zeerste erkentelijk voor de gegeven aanwijzingen en hebben goede nota genomen van hetgeen hieromtrent opgehelderd wordt.

Besloten wordt, dat de Conferentie zich aanschaffe een exemplaar van het Staatsblad van Ned. Indie met bijbladen, dat onder de brs geregeld zal circuleren ter lezing.

TRAKTEMENTENREGELING VAN ZENDELINGEN EN GOEROES

Door enkele broeders worden inlichtingen gevraagd of er vaste bepalingen bestaan ten aanzien van enkele privilegiën, welke niet alle zendingsposten schijnen te bezitten. Zo wordt er o.a. gedeclareerd voor dienstreizen in de afdelingen voor vrachten van goederen per prauw, voor passage van uitkomende anam-piara's, vaste roeiers enz, allemaal voordelen welke de ene post zich boven de anderen geschapen heeft.

a.

De broeders vragen of het niet mogelijk is, dat door traktementsverhogingen of op andere wijze aan dergelijke inluipsels een einde kome en dat de Conferentie bepalingen make, waardoor iedere zending wete, waaraan hij zich te houden heeft. Om de soms grote onkosten, verbonden aan lange reizen per prauw, enigszins te vergoeden, wordt traktementsverhoging niet nodig geacht, aangezien daardoor alle zendingen verhogingen ontvangen, ook degenen, die weinig of in het geheel geen uitgaven hebben te dezen opzichte. Tegen vaste reisdeclaraties verklaren zich ook enkelen, als minder in overeenstemming zijnde met het ambt van een zending.

Tenslotte wordt door de Conferentie aangenomen en besloten, dat elke zending, voor een reis, welke langer duurt dan 2 dagen, ter vergoeding zijner buitengewone onkosten fl. 150.- per dag ontvangt, terwijl voor reizen minder dan 2 dagen geen vergoeding in rekening mag gebracht worden.

b.

Betreffende de vrachten van goederen, welke per prauw worden afgehaald van het meest nabij gelegen bootstation wordt door de conferentie besloten, dat deze onkosten zullen vergoed worden en op rekening van de Vereniging geplaatst worden. Immers de zending die op een post woont waar de boot geregeld aandoet, verkeren in een gunstiger positie dan die welke ver van een aanlegplaats verwijderd zijn. Uniformiteit acht de Conferentie ook in deze zaak zeer gewenst.

Elk der hrs. zorgde dat zoveel mogelijk de aankomst van hun bestellingen samenvallen met de aankomst van hun post en gelden, opdat het zenden van prauwen tot een minimum beperkt werden.

c.

Aangaande de passage gelden van de anak-piara'a die van Ambon komen en in het huis van de zending komen te wonen om tot goeroe te worden opgeleid, besluit de Conferentie dat de reiskosten van 6 pleegjongens komen voor rekening van de Vereniging en voor eigen rekening, wanneer het getal van 6 overschreden wordt.

d.

Besloten wordt, dat daar, waar het mogelijk is vaste roeiers in dienst te nemen, hun loon komt voor rekening van de Vereniging, terwijl hun voeding de zending zelf bekostigt, aangezien deze roeiers in de tijd, dat de zending niet op reis is, ook dienst en prestaties voor de zending kan verrichten. Waar geen vaste roeiers zijn, komt het onderhoud van het erf, voor rekening van de zending.

e.

Evenals vorige jaren wordt door de conferentie geoordeeld, dat er geen termen bestaan om het traktement voor de goeroes in het algemeen te verhogen. Wel gevoelt zij, dat er verschil bestaat in de omvang van de werkzaamheden der helpers, dewijl zij die een gemeente bedienen, en zij, die niet veel ijver aan de dag leggen, feitelijk gelijk staan met degenen onder hen, die zich wel met toewijding van hun taak kwijten en een grote gemeente te bedienen hebben. Om deze laatsten alleen verhoging te geven, wordt niet goedgevonden om reden, dat de goeroes nu en dan van standplaats verwisselen, wat voor velen een terugbrenging op kleiner traktement kan tengevolge hebben. De conferentie gelooft, dat de voor allen meest bevredigende oplossing deze kan zijn, n.l. dat de broeders die uitmunten hetzij in school of gemeentewerk of zich anderszins verdienstelijk maken een gratificatie te verlenen van fl.10.- naar bevind van omstandigheden.

Dit kan voor allen een prikkel zijn om zich deze onderscheiding waardig te maken. En voorts is de Conferentie van mening, dat evenals in de Minahassa geschiedt, de goeroes en hun vrouwen tuinen kunnen aanleggen ter voorziening in hun dagelijkse behoeften, een arbeid waartegen zij totnogtoe steeds hebben opgezien.

Nog verder wordt besloten, dat de 5 jarige traktementsverhoging aanvangt in de maand januari, volgende op de tijd, dat zij daar recht op hebben, een regeling welke het Bestuur ook getroffen heeft ten aanzien van de traktementen van de zendingen en kindergelden.

JAARVERSLAGEN

De jaarverslagen van de verschillende ressorten worden voorgelezen, n.l. van de werkring Duma, Tobelo, Boeli (naar aanleiding waarvan de Conferentie de opmerking maakt, dat zij

van br. Voorham gaarne meer bijzonderheden over zijn reizen zou hebben vernomen.) De verslagen worden als bijlagen bij dit verslag aan het Bestuur gezonden.

RAMINGEN 1908

Naar aanleiding van enkele posten, voortkomende op het begrotingsformulier, wordt door de Conferentie het volgende opgemerkt, dat naast de post: "personele belasting" gevoegd worde: "patent belasting"; dat voor elk der broeders, voor eensluidendheid bij het invullen van de belastingbiljetten opgegeven worde: "geen vrije geneeskundige behandeling," voorts: "vrije woning, opgave van kindergelden; storting aan het Jacobusfonds fl. 100,-, huurwaarde van de zendingwoning te Tobelo per maand fl. 25., Poepoei fl. 20.- Pasir-Pooth fl. 10,-; Dorume fl. 10,-; Duma fl. 15,-, Moro fl. 7,50 en Boeli fl. 15,-."

Ten aanzien van de schutterij contributie, waarin tegenwoordig ook de anak-piara's worden aangeslagen tot een bedrag van fl. 3,37 per hoofd, zal de Conferentie een verzoekschrift richten aan de Resident om deze contributie te willen berekenen naar hun salaris, dat voor elke jongen fl. 72,- per jaar bedraagt, en zo mogelijk restitutie verzocht worden van de reeds betaalde contributie voor 1907.

DE RAMING VOOR HET JAAR 1908 BEDRAAGT:

RESSORTEN	VAST	PRO MEMORIE	SUBSIDIE	TOTAAL
TOBELO	7.400		825,-	8.225,-
MORO	3.800	3.000,-		6.800,-
KAU	6.030	1.370,-	250,-	7.650,-
DODINGA	4.525,-		195,-	4.720,-
WEDA	4.220,-	500,-	390,-	5.120,-
BOELI	3.850,-			3.850,-
GXLELA	3.845,-		150,-	3.995,-
LODA	4.760,-	3.000,-		7.780,-
WESTKUST	3.900,-			3.900,-
Totaal	42.340,-	7.870,-	1.810,-	Fl. 52.020,-

Supplettoire begrotingen voor 1907:

Kau, Klappertuin	fl. 300,-	3 goeroes fl. 290,-
LODA HUISBOUW	fl. 419,94	
Transport	fl. 84,28	totaal fl. 504,22

WEDA zending 2de halfjaar	fl. 2640,-
af	fl. 1255,-
totaal	fl. 1385,-

AANVRAAG NIEUWE GOEROES

De kwestie wordt besproken, dat er wel veel goeroes, zullen nodig zijn voor de ressorten Kau (in het binnenland, waar op z'n minst nu reeds een tiental zouden geplaatst kunnen worden) eveneens in Weda, Moro en Loda.

Hoe zal in die nood voorzien worden? Het getal der eigen kwekelingen is niet toerikend om in die behoeften te voorzien, terwijl het tegen het principe van de conferentie is om Ambon te betrekken en onopgeleide krachten te laten uitkomen zoals vroeger wel geschiedde dat Ambonnezen, die zonder opgeleid te zijn, werden aangesteld. De conferentie is van mening dat men steeds bedacht moet zijn dat de helpende krachten, om te vormen tot bruikbare krachten. Zij zal derhalve een poging wagen om bij de H.H. Hulppredikers en hen verzoeken om diegenen te zenden, die reeds examen hebben afgelegd voor goeroe djoemaat, maar nog geen standplaats hebben bekomen. Ook zullen de brs. trachten als kwekelingen uit te laten komen, die voor het eerste toelatingsexamen voor de kweekschool te Ambon, dat steeds vergelijkend is, niet slaagden, onder wie zeer veel bruikbare krachten gevonden worden, en die tot het goeroeambt voor het werk alhier kunnen opgeleid worden.

OPSTEL BROEDER FORTGENS

Aan de secretaris wordt gelegenheid gegeven tot voorlezing van zijn opstel getiteld:

“DE ONTWIKKELING VAN HET CHRISTENDOM OP HALMAHERA.”

De korte inhoud daarvan werd samengetrokken in de volgende punten:

1. Aan hen, die tot het Christendom overgaan, worde een proeftijd gegeven van minstens een jaar
2. De Heilige Doop worde niet toegediend dan na degelijk voorbereidend onderwijs
3. Men ga niet over tot kerkelijke organisatie, n.l. tot het aannemen van lidmaten, het bedienen van het Heilig Avondmaal en het aanstellen van ouderlingen en diakenen, alvorens er een degelijke grondslag van godsdienstige kennis is in de gemeenten;
4. Zij die het christendom verloochenen door het door tot het heidendom terug te willen, als ook zij die zich soms schuldig maken aan geestenverering en heidense feesten, worden met een geldelijke boete gestraft;
5. Al het godsdienstonderwijs worde in de landstaal gegeven
6. Het gebruik van arak en jenever worde volstrekt verboden in de gemeenten.

Aangaande punt 1 en 2 zijn de broeders het eens, dat aan elk, die wil overgaan, een proeftijd gegeven worde en dat de Heilige Doop alleen na degelijk onderwijs worde toegediend. Br. Metz spreekt de wenselijkheid, om de kinderen van heidenouders, die overkomen, als ook die van christenouders niet eerder te dopen, dan nadat zij tot de jaren des onderscheids gekomen zijn. De overige broeders verschillen van mening in deze, en geloven zich niet op Doopsgezind standpunt te moeten plaatsen, terwijl toch de doop aan de kinderen van christenouders niet mag onhouden worden. Er is maar een weg tot verbetering en dat is: streven naar beter onderwijs.

Het godsdienstige en het geestelijk leven kon eerst doordringen in het 3e of 4de geslacht, al is het waar, dat nu reeds hier en daar enkele culmineert boven de anderen en het bewijs levert, dat het evangelie bij aanvang doorwerkt in de harten.

De conferentie zou gaarne tot vaste bepalingen bij de overgang komen.

Vroeger werd reeds als voorwaarde gesteld: afstand van de geesten, kerkgebouwtje opzetten, helpen aan de bouw van een goeroewoning. De broeders zouden gaarne punt 1 willen toevoegen: dat zij in die proeftijd getrouw gebruik maken van de gelegenheid hun gegeven om onderwezen te worden in kerk of school. De proeftijd worde niet langer dan een jaar aangezien uitstel onzerzijds, afstel van de zijde des doopcandidaats ten gevolge kon hebben.

Br. van Baarda gelooft, dat wij trachten moeten de geesten zoveel mogelijk te beperken, daar deze over het algemeen de bronnen zijn van allerlei ongerechtigheid. Door het godsdienst onderwijs moet men langzamerhand meer en meer leren begrijpen, dat onze hoogtijden in de plaats moeten komen van de heidense feesten. Bepaald wordt, dat Koninginnedag, Nieuwjaarfeest en dergelijke niet langer dan een nacht mogen duren. Betreffende punt 3 wordt opgemerkt dat het vroeger reeds de wil van het Bestuur was om Doop en Avondmaal te scheiden en de conferentie gevoelt ook, dat de scheiding der Sacramenten in strijd is met de apostolische praktijken, maar hier moet die band voorlopig wel losgelaten worden, anders zou men genoodzaakt zijn de Doop jarenlang uit te stellen. Punt 4 vindt geen instemming bij de andere bbrs aangezien het een maatregel is, welke niet consequent kan worden doorgevoerd, want gesteld, dat iemand de kerkelijke boete betaalt, hebben wij dan bereikt, wat wij wensen te bereiken? Ook br. Fortgens gevoelt dat er geen mogelijkheid is deze maatregel door te voeren; hij heeft zich de gevolgtrekkingen daarvan niet doordogdacht en wellicht zich laten misleiden door de goede uitkomsten van de door hem opgelegde boeten, dan ook omdat zij maar weinig invloed ten goede op de overtreders kan uitwerken.

De Conferentie is van mening, dat de enige oplossing kan zijn, het organiseren van een college van oudsten en hoofden, zoals dat reeds te Tobelo geschiedde, maar dan speciaal van mannen, die ten voorbeeld kunnen gesteld worden en in welke vergaderingen al de zaken van overtreding tegen de godsdienstige voorschriften kunnen gebracht worden. Helpt dat, dan kan er onzerzijds niets anders gedaan worden dan de overtreder los te laten.

Wat punt 5 betreft, beloven de bbrs. te waken tegen het gebruik van Maleis in de gemeenten. De voorzitter dankt br. Fortgens voor zijn opstel en stelt voor over te gaan tot punt 12.

A. MEDICIJEN

De geneesmiddelen, welke niet door het Gouvernement verstrekt worden, zullen de bbrs. gezamenlijk bestellen in Holland bij de firma Brocades en Steeman, aangezien de prijs daar van Indië aanzienlijk hoog is. Een ieder zendt zijn bestelling in bij de zending van Tobelo, terwijl deze de gemeenschappelijke bestelling uitvoert en verzoekt, dat de leverancier de aanvraag der verschillende broeders verpakte in afzonderlijke pakketten (met afzonderlijke rekening). De conferentie verzoekt het H.B. beleeft om de rekening hiervan steeds te willen quitteren en de som hiervan te willen afhouden van de gelden, welke de algemeen penningmeester worden toegezonden, terwijl deze het door het Bestuur betaalde weder zal afhouden van het geld dat voor elk der bbrs. bestemd is.

Aan de zedingsconsul zal de conferentie verzoeken om bij de regering aan de zendingen van Halmahera meer medicijnen te willen verstrekken, aangezien er algemeen geklaagd wordt dat de jaarlijks verstrekte voorraad reeds binnen enkele maanden is opgebruikt en dien tengevolge de U.Z.V. een belangrijke uitgave moet doen. Een staat van ontvangst en verbruik zal aan de Consul worden toegezonden.

b. DRANKVERBRUIK

Bij een persoonlijk bezoek aan de Consul heeft Zed. verzocht aan br. Maan dat de Conferentie bij het voordragen der verzoeken van welke aard ook, zoveel mogelijk feiten moest noemen. De conferentie zal dus bij het aandringen op het drankverbod voor deze streken hiernede rekening houden en de consul melden, wat hier omtrent de invoer van sterke drank bekend is, onder meer dat in het vorige jaar op de N.W. kust door de firma Ledebor van Makassar pl.m. 200 kisten arak werden ingevoerd, welke drank moest verkocht worden aan de contractanten van deze firma, allen Talaurezen (christenen). Voorts is bekend dat de handelaren een deel van het loon der bevolking in de vorm van arak geven, wel wetende, dat zij alleen op deze wijze werkkrachten kunnen krijgen. Zo mogelijk zal de conferentie trachten monsters van deze

drank in handen te krijgen en de autoriteiten in kennis te stellen met de grote ellende, welke onvermijdelijk het gevolg is van de invoer van deze zeer inferieure drank.

De Conferentie hoopt ten zeerste, dat haar pogingen in deze mogen slagen en dat een verbod op de invoer van sterke drank ook op Halmahera tot stand moge komen.

PENSIONERING ZENDELING WEDUWEN

De conferentie wenst de vraag aan het Bestuur te stellen of misschien de tijd reeds gekomen is om art 2 der overgangsbepalingen nader te omschrijven. De bbrs. is opgevallen, dat het bestuur de door het Jacobusfonds verstrekte fl. 300.--aan de weduwe Storm in mindering is gebracht van haar pensioen, bedragende fl. 600.-. Een en ander geeft de conferentie aanleiding zich in een afzonderlijk schrijven tot het Bestuur te wenden met het bevelief verzoek doch ook dringend het weduwpensioen te bepalen zonder rekening te houden met datgene, wat de zending gedaan heeft met opoffering zijnerzijds ten behoeve van zijner betrekkingen. Dit schrijven wordt als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

HUWELIJK CHRISTENEN EN HEIDENEN

Aangezien herhaalde malen voorkomt, dat christenen in het huwelijk treden met heidenen, wordt de vraag gesteld of er onzerzijds ook iets gedaan kan worden om te voorkomen, dat de meisjes niet tot het heidendom terugvallen. Algemeen wordt reeds door de bbrs. de eis gesteld, dat bij een dergelijk huwelijk de bruidegom christen wordt, maar er komen ook veel gevallen voor, dat deze niet tot het christendom willen overgaan. En dewijl het meisje steeds de staat van de man moet volgen, gebeurt het nog al eens, dat de christenmeisjes voor onze gemeenten verloren gaan. De conferentie meent dat alleen getracht kan worden de bruidegom te bewegen tot het christendom over te gaan en in geval hij daarin niet toestemt, eenvoudig niets anders te kunnen doen.

ONTSLAG GOEROEIS - ANAK-PIARA'S EN MOERIDS

A.

Voorgesteld wordt, ter bevordering van de solidariteit onder de broeders, dat ontslagen goeroes, moerids en anak-piara's, die door de ene zending ontslagen worden, niet door de andere collega's aangenomen worden. De Conferentie betuigt haar toestemming met dit voorstel en belooft dit besluit te zullen handhaven. Voorts wordt nog bepaald, dat de goeroe verboden zal worden ontslagenen in huis op te nemen.

B.

Gewenst is, dat uniform besloten wordt, hoedanig de opleiding en opvoeding van kwekelingen bij de zendelingen dient te zijn. De jongens worden uit een land betrokken en moeten weten, dat alle zendelingen hun dezelfde voorrechten schenken ten aanzien van opleiding enz. Bepaald wordt, dat het loon voor nieuw aangekomen bedraagt fl. 1.50 en voor meergevorderden fl. 2,50 per maand als maximum. Zij die met goede gevolg examen afleggen en voor hun eerste verlof in de gemeente werkzaam zijn als goeroe moeten ontvangen fl. 7,50 per maand (het kostgeld a fl. 3,50 is hierbij inbegrepen.)

Voorts wordt bepaald, dat een onderwijsvak worde: Geloofs- en zedenleer (vertaling van Br. van Veen) Kerkgeschiedenis (handleiding van Langevoort) Zendingsgeschiedenis, welke vakken niet afzonderlijk op het examen zullen worden gevraagd, maar in aansluiting van de andere vakken.

C.

De conferentie wenst nog eens aan het Bestuur bloot te leggen over de werkelijke toestand waarin de bevolking verkeerd, opdat de Bestuurders toch niet al te hoge verwachtingen koestert ten aanzien van de op te richten Opleidingsschool. Voorlopig zijn er nog geen

krachten uit de bevolking beschikbaar en hoe gaarne de broeders ook zouden willen: al hun pogingen om jongens in huis te nemen slaagden tot op heden niet. En de weg naar de Opleidingsschool moet toch gaan over het huis van de zendeling. Bezwaren zijn deze: zolang wij Amboneze Jongens in huis hebben, zullen de jongens van het land niet komen, aangezien twee verschillende rassen moeilijk met elkaar harmoniëren. Gesteld, dat er Jongens bereid waren om als anak-piara aangenomen te worden, dan zouden wij moeten beginnen de Ambonezen te ontslaan, waardoor wij onze gemeenten en scholen de eerste 5 jaren van hulp zouden ontbloten.

Dan is het de vraag nog of de jongens van het land misschien wel voor enige maanden, maar niet voor jaren, hun ongebonden leven willen vaarwel zeggen, want alle pogingen, welke de brrs in deze richtingen waagden, stuitten af op hun ongebondenheid, heimwee naar vrijheid, willende trouwen enz. En zodra de jongens getrouwd zijn verdwijnt alle lust om te leren. De Conferentie verzoekt het Hoofdbestuur haar te willen mededelen of er na al de bezwaren, welke de conferentie heden bij vernieuwing aan het Bestuur voorlegt, moet worden aangevangen met voorbereiding te treffen voor de bouw van een opleidingsschool en het huis van het aanstaand hoofd. Zij gevoelt de noodzakelijkheid voor een opl. school voor de jongens van het land en belooft alle pogingen in het werk te stellen, zoals tot op heden steeds door haar gedaan is, om de plannen te dien aangaande te doen slagen, maar waar de bevolking nog niet rijp is voor dit streven, moeten we er eveneens tegen waken, dat deze dingen toch niet geforceerd worden om in korte tijd al datgene te willen navolgen, waarin andere landen welker bevolking meer capaciteiten schijnen te bezitten om de ontwikkeling van het christendom in korte tijd te kunnen doormaken, ons voorgingen is overtuigd, dat de Opl. School eenmaal tot stand zal komen.

Maar wij moeten geduld oefenen.

En vooral heeft dit betrekking op het hoofd van de a.s. school. Laat deze zich toch vooral niet voorstellen, dat hij bij aankomst een schaar van jongelingen vindt, die hem reeds wachtende zijn. De oprichting van de Timmerschool leert ons om de boog van onze verwachtingen niet te hoog te spannen.

Het Hoofd zal bij aankomst moeten beginnen met eens rond te kijken in de verschillende afdelingen en om de landstaal te leren door persoonlijk de lesuren op de scholen bij te wonen. De brrs beloven allen, dat zij zullen voortgaan om de Opl. school voor te bereiden, terwijl de Conferentie erkent, dat het niet in haar macht ligt, al aanstonds te beantwoorden aan de verwachtingen, welke misschien nu reeds aan die voorbereidingen gesteld worden. Het gevaar is niet uitgesloten, dat de Amboneze goeroes de school zullen tegenwerken, aangezien zij zeer wel begrijpen, dat de opening dezer school gelijk staat met het sluiten van de weg voor de Ambonezen.

De conferentie hoopt ten zeerste, dat ook deze moeilijke kwestie aangaande de Opl. school tot een goed einde moge komen.

SCHOOL GOEROEKINDEREN

Ingekomen een schrijven van de goeroes uit het Tobelose met het verzoek om een school te willen openen voor hun kinderen. Reeds vroeger werd dit zelfde verzoek ingediend doch stuitte hierop af, dat de Conferentie meende te moeten wachten tot het Hoofd van de Opl. school deze zaak ter hand zou nemen. Evenwel is de Conferentie thans een andere mening toegedaan. Wij hebben ook verplichtingen tegenover ons helpend personeel en waar onze helpers werkelijk komen te staan voor zorgen van allerlei aard, indien hun kinderen naar Ambon moeten gezonden worden, terwijl zij bereid zijn hier te lande kost en kleedgeld zelve te dragen en dus deze school door Regeringssubsidie weinig aan de U.Z.V. zal kosten, gevoelt de Conferentie dat het haar plicht is niet langer hiermede te wachten, maar na gunstig advies

van het Hoofdbestuur, over te gaan tot het openen van een chr. school voor de kinderen der helpers. De Inspecteur van het Inl. Onderwijs zal verzocht worden ons te willen helpen aan een geëxamineerd onderwijzer, die tevens genegen is de schoolkinderen in huis op te nemen, terwijl hij de predikant of hulpprediker te Ambon, aan wie deze persoon bekend mocht zijn inlichtingen zal gevraagd worden, aangaande diens levenswandel. Voorts besluit de Conferentie dat deze school te Poepoepepi zal opgericht worden, en niet te Tobelo dewijl nu reeds de timmerschool daar is en straks de Opl. school daar nog bij zal komen. Om op een andere plaats deze school te openen kan evenmin, omdat de Oostkust nu eenmaal het centrum van het tegenwoordig zendingswerk is. Besloten wordt, dat aan de goeroes opgave zal gevraagd worden van het aantal kinderen, die voor de school beschikbaar zijn en hoeveel zij daar voor kunnen besteden.

KLAPPERTUIN TE WEDI

Br. Fortgens wenst te vernemen het advies van de Conferentie aangaande het rapport van de administrateur der Batjan Exploitatie Maatschappij, die onlangs enige weken te Tobelo doorbracht, de Klappertuin bezocht en over die bevindingen een rapport uitbracht, hetwelk thans aan de vergadering wordt voorgelezen. De Heer van Peski adviseert om de eerste aanplant meer lucht en ruimte te verschaffen door tussen elke 3 bomen er 1 om te kappen, aangezien nu reeds de groei der bomen belemmerd wordt, en welke bomen naderhand zeker weinig of geen vruchten zullen leveren. De bbs. Metz, Ellen, Lasschuit en van Essen kwamen reeds tot genoemd voorstel alvorens de Hr.v.P. de tuin nog gezien had.

Br. Fortgens verklaart niet tot het omkappen te willen overgaan, indien br. Hueting niet worde overtuigd van de noodzaak daarvan, aangezien dit voor hem onaangenaamheden tengevolge kan hebben en er ook schijnbaar iets wreeds in is om, wat door anderen met moeie gepland werd, nu weer te gaan omhakken. En ware het niet, dat het belang van de Vereniging er mee gemoeid was, hij zou liever over deze zaak gezwezen hebben. De conferentie deze bezwaren overwegende, besluit een afschrift van genoemd rapport aan het Bestuur te zenden met het bevelid verzoeke, dat het Bestuur over deze aangelegenheid met br. Hueting conferere en het resultaat van die besprekingen ter onzer kennis wil brengen, opdat er ten spoedigste maatregelen kunnen genomen worden.

HANDENARBEID VOOR GOEROES

Het voorstel van br. Fortgens om zo mogelijk de candidaat-goeroes de timmerschool te laten bezoeken of waar dit vanwege de afstand niet mogelijk is, hem ten huize van de zendingelc het hanteren van de gereedschappen aan te leren, opdat zij later hun huizen zelf kunnen onderhouden en zich voor geen handenarbeid zullen schamen, wordt eenparig door de conferentie aangenomen.

ZENDINGSTOKO

Broeder Fortgens deelt mede, dat door bespreking met de Heer van Peski, administrateur van de B.E.V. en door correspondentie met de Heer van Rossem, directeur van de H.VVVV Nieuw Guinea, de plannen voor de oprichting van een zendingstoko een meer vaste vorm hebben aangenomen. Br. Metz, die zich onlangs gelijktijdig met de Heer van P. te Tobelo bevond, had juist bericht ontvangen, dat de Heer Ruys aangezocht was door de Heer van Rossem om als vertegenwoordiger der H.V.N.G eventueel te Halmahera op te treden. Dit gaf de Hr. v.P. aanleiding om de Heer Ruys te benoemen tot administrateur der B.E.M. te Tobelo met een aanvagsalaris van fl. 125 per maand en verzocht de brs. Metz en Fortgens hiervan kennis te geven aan de Directeur van de H.V.N.G. opdat zijn edele het zo mogelijk daarheen wilde leiden, dat de Heer B. tevens benoemd zou worden tot vertegenwoordiger der H.V.N.G.

en belast zou worden met de oprichting van een zendingstoko te Tobelo. Van een en ander is kennis gegeven aan de Directeur van de B.E.M te Rotterdam en aan de Directeur van de H.V.N.G. te Arnhem, terwijl de Conferentie beleeft verzoekt aan het Bestuur zijn medewerking hierbij te willen verlenen.

CONDOLEANTIE AAN BR. VAN HASSELT Sr

De conferentie heeft met diep leedwezen vernomen het bericht van het overlijden van Zr van Hasselt Sr en draagt br. Metz op om namens de conferentie een schrijven van deelneming te richten aan br. van Hasselt Sr.

EXAMEN ASPIRANT GOEROES

Het examen van de aspirant-goeroes werd gehouden op 21 en 22 juni in het schoolgebouw. 3 Candidaten waren opgegeven door br. Ellen, 1 door br. Van Baarda en 1 door br. Voorham. Met het schriftelijk gedeelte van het onderzoek werd aangevangen. Het rooster van werkzaamheden was als volgt:

1. Opstel O.T.(Maleis) te kiezen uit drie onderwerpen
 - a) Achab, b) Loth, c)Ruth (3 kw)
2. Opstel N.T. Landstaal te kiezen uit 3 onderwerpen
 - a)Thomas; b)Paulus te Athene; c)gelijkenis van de zaaier
3. Vertaling van een stukje Maleis in de landstaal
4. Vertaling van een stukje landstaal in het maleis.
5. Rekenopgave
6. idem
7. schoonschrijven.

MONDELING ONDERZOEK

1. Maleis, grammatica en woordvorming
2. Landstaal
3. Theorie en praktijk van onderwijs in de school
4. Bertjakap-tjakap
5. Aardrijkskunde: a)eigen kennis; b)methode van onderwijzen.
6. Bijbelkennis (inleiding)
7. Bijbelse geschiedenis
8. Verstandig bijbellezen
9. Zang

De conferentie vond ditmaal vrijmoedigheid aan alle examinandi het radikaal van "Goeroe-djoemaat" uit te reiken, terwijl de voorzitter hen zeer ernstig aanmande om voort te blijven gaan met de studie en alle gelegenheden aan te vatten, waardoor zij zich zelve verder zullen kunnen bekwamen.

De namen der geslaagden zijn: Jeremias Tetelepta, Pedro Nanlohy, Hendrik Manuhutu (oud leerlingen van br. Maan, de twee eerste thans kwekelingen van br. Ellen en de laatste kwekeling van br. Fortgens (br. van Baarda).

VERGADERING VAN HOOFDEN EN GOEROES

De conferentie acht het niet wenselijk om dit jaar nog een vergadering met hoofden en goeroes te houden, aangezien er op heden geen overwegende punten zijn de adat betreffende, die een samenkomst, welke steeds met grote onkosten gepaard gaat, nodig te maken. Wel besluit de conferentie dat in de vakantie, ten tijde van de rijstogst, de goeroes in hun eigen

district samenkomen te onderlinge bespreking van verschillende onderwerpen land en volk betreffende.

VESTIGING VAN BROEDER FORTGENS BIJ TERUGKOMST VAN BR. HUETING

Br. Fortgens wenst dat nu reeds door de conferentie bepaald worde, waar hij zich bij de terugkomst van br. Hueting zal vestigen. Hij heeft steeds gevraagd, weder voor de Westkust te worden aangewezen, maar zou gaarne zien, dat de Conferentie middelen beraamde om hem ter zijde te staan bij het zoeken naar een gezonde en geschikte plaats, dat zijn lichamelijke krachten niet meer bestand zijn tegen de buitengewone vermoeienissen van huisbouw put graven enz, kortom van alle beslomeringen, welk een nieuwe vestiging met zich brengt. Hij verklaart, dat hij na alle doorgestane ziekten, hiertoe niet alleen in staat is en gelooft, dat hij in deze zijn gezondheid niet op het spel mag zetten. Br. Metz geeft te kennen, dat hij gaarne bereid is br. Fortgens in al deze dingen ter zijde te staan door met hem een onderzoekingsstocht in te stellen en zo nodig bereid is de huisbouw op zich te nemen, indien br. Fortgens gezondheid dit niet toelaat, terwijl br. F. alsdan het werk van br. Metz in Loda zal waarnemen.

Br. Fortgens alsmede de conferentie neemt dit voorstel met grote dankbaarheid aan en betuigt br. Metz haar sympathie met dit voorstel, dat inderdaad de enige en meest gewenste oplossing is.

CONFERENTIE IN 1908

Besloten wordt, dat de volgende gewone jaarvergadering D.V. zal plaats hebben te Poepoepi (welke plaatsnaam door br. Ellen veranderd werd in Gamlaha (schoon dorp) aangezien Tobelo niet in aanmerking komt aangezien op die tijd het zendingshuis te Tobelo moet verlaten en br. Hueting alsdan pas aangekomen zal zijn.

VERKIEZING SECRETARIS

Br Fortgens verzoekt de Conferentie een der andere br. te willen benoemen tot secretaris terwijl de conferentie hem verzoekt voorlopig nog te willen aanblijven, waarop hij weder in functie treedt.

's Morgens, de 21 juni, keerde br. van Essen naar Galela terug en was vanwege ongesteldheid van zijn vrouw, verhinderd de Conferentie langer bij te wonen. De 22ste juni vertrok ook br. Voorham naar Ternate, wegens het in orde brengen van de stukken voor zijn a.s. huwelijk, voor welke aangelegenheid hij de komende boot nog halen moest.

Zondagmorgen de 22 juni werd door br. Fortgens een godsdienstoefening gehouden in het Tobelo'sch, terwijl in de namiddag door br. van Baarda het Heilig Avondmaal werd bediend voor de broeders en zusters, die de conferentie bijwoonden. Die namiddag was voor ons allen een goede ure, terwijl aan al de dagen van ons samenzijn zeer zeker een ieder onzer met genoegen zal terugdenken.

VASTSTELLING VAN DE NOTULEN

Door de secretaris worden de notulen der vergadering voorgelezen, welke met dankzegging aan hem worden goedgekeurd en door de Conferentie aldus worden geaccepteerd.

SLUITING DER VERGADERING

De voorzitter verzoekt br. Metz, die de dagbeurt heeft van de huiselijke godsdienstoefening de vergadering te willen sluiten. Br. Metz leest Romeinen 12, terwijl gezongen wordt Gezang 189: 4 en 6 waarna hij in dankgebed voorgaat.
Aldus opgemaakt en vastgesteld op de vergadering van 26 juni 1907 te Gamlaha.

Het Moderamen der Conferentie van zendingen op Halmahera:

Voorzitter M.J. van Baarda

Secretaris J. Fortgens